

Zarándoklat megértő módban

Marinka Limat utazó
performansza a documentán

PATAKI GÁBOR

Szereplői – a művészek, de a kritikusok, elméletírók is – úgy gondolnak néha a kortárs művészetre s közegére, függelékeire, mint Churchill a demokráciára: szörnyűnek találják, csak éppen semmi sincs helyette, mely pótolni tudná. Teljes joggal lesz néha csömörük az egész pörgéstől, a követhetetlenül be- és kiáramló pénzüsségektől, a lassan áttekinthetetlen tömeglátványossággá váló megakiállításoktól vagy épp a white cube-ok elegáns unalmától. Ám ahogy a 19–20. század szecessziós mozgalmai sem a pusztába, legfeljebb egy másik kiállítótérbe, egy ideig-óráig még érintetlen városkába, erdei tisztásra vonulhattak ki, úgy a maiak sem függetlenedhetnek teljesen a művészeti élet kereteitől.

Tökéletes válasz nem is lehetséges a „kint is vagyok – bent is vagyok” csapdahelyzetére, de próbálkozni azért lehet. Ha másként nem, legalább egy időre ki lehet szállni a körforgásból. Százerek indulnak Compostelába s a többi kegyhelyre megtisztulást, személyes fordulatot remélve, testhezálló kihívásokat keresve (fiatal cseh középkorászok épp most abszolválták többhónapos katedráliskörútjukat). Miért ne cselekednének hát hasonlóan a művészek is?

Ezt tette a svájci performer, Marinka Limat is, amikor – a documenta hivatalos programjától függetlenül – elhatározta, hogy gyalog teszi meg a Kassel és a másik hivatalos helyszín, Athén közötti 2500 kilométeres utat. Az amúgy is az egyszerű, közvetlen gesztusokat kedvelő, fitneszedzésből

performanszt csináló vagy például a svájci parlament épülete előtt „terülj, asztalkámat” felállító művész két éve már Fribourgtól Berlinig gyalogolt. Most újra művészeti zarándokútra indult, egyszerre komolyan véve s parafrázeálva a hasonló megmozdulásokat...

A helyekre áldást kér és zarándokkönyvébe pecsételtet, felkeresi Pannonhalmát éppúgy, mint a gračanicai kolostort. S bár sátrát többször üti fel tanyák, vidéki házak udvarán, és szívesen fogadja a véletlen adta találkozásokat pásztorokkal, barátságos fiatalokkal, de útja alapvetően a művészet sokszínűségéről szól. Az általa felkeresett intézmények skálája a bécsi Kunsthallétól és a pesti Ludwig Múzeumtól nonprofit és kereskedelmi galériákig (Budapesten a 2B Galéria vendégeként közönségtalálkozón számolt be projektjéről), helytörténeti múzeumokig, egyszemélyes lakásgalériákig, régiségboltokig, csodabogár gyűjtőkig, avantgárd művészek és vásárnapi festők műterméig terjedt. Csúcsművek és dilettáns próbálkozások, dizájntermékek és vásári limlomok, jólétben élő polgárok és borostás, lepukkant különcök – ez a tarka egyveleg fűződik fel Limat zarándokútjára, a nagy- és kisbetűs M(m)űvészet egyszerre izgalmas és megható kaleidoszkópjává rázódva össze.

Mindenesetre azt láthatjuk, hogy ez a különböző fonalakból szövött művészeti hálózat – függetlenül a „magas” értékrendtől – milyen sűrűn borítja be Európa eme régióit a gazdag Németországtól a gyakran lesajnált Balkánig: a vándorút során 10–20 kilométerenként szinte mindenütt talált egy kisebb illyesfajta intézményt, de legalább egy festegető vagy gyűjtő helyi polgárt. Ez a „megértő mód” jegyében megtett zarándoklat épp ezért válhat a documenta profi ügymenetének csendes ellenpontjává, kiegészítőjévé.

MARINKA LIMAT
performansza

